

Tractat⁹ venerabilis

Magri Joh. Gerson de elucidatione mystice theologie sub duodecim considerationibus traditus

Quibus datur est nosse mysterium regni celorum. dicebat ihesus discipulis suis Propter quod et alio in loco exultavit in spiritu dicens Confiteor tibi pater rex celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus. et revelasti ea puillis. hec mysteria sunt que loquebatur apostolus profectis et in quibus excedebat deo. quia tradidit ex revelatione sua dominus dionysius in de mystica theologia et de divinis nominibus. presertim ca. vij. vocans hanc sapiam irrationalem stultam et amentem. Qua super sapientia duorum opuscula duo scriptum est Scripserunt et alij nominatim hugo de Balua in tractatu de triplici via in deum Ubi determinat finaliter et ex intentione quod apex mentis fertur in deum per amorem extaticum absque prava vel deomitate cognitione Et hoc est mysticum et absconditum. quod nemo sapientium seculi capit Consentire videtur dominus Bonaventura in itinerario ca. vij. et ult. Alioquin preterea non videtur possibilis ultima industria quam notavimus ibidem Spiritum a fatasmatis auertere Quia cum nec sit secundum philosophum omnem intelligentem seu intellectuali operatione utentem fan-

CCCCXXI.

tasmata speculari. oportet si non speculentur quod anima aliter feratur in deum quam per intelligentiam ut videtur Presupponendum igitur omnia que dominus dionysius cum suis expositioribus super hac theologia tradiderunt et ex parte sunt possumus ad intelligentiam dicti huius hugonis de balua considerare tres modos quibus videtur posse fieri quod amor sit absque cognitione. Unus est de amore pure naturali. Secundus de amore pure supernaturali tertius est de amore habituali vel potius ex habitibus elicitis libere et actuali Est insuper triplex actualis cognitio quantum sufficit ad presens. quodammodo reflexa. et utraque potest esse vel simplex vel complexa specialis vel communi Quod circa notetur ad elucidationem premissorum numerus duodecim considerationum

Consideratio prima

Quod amor naturalis causari sine prava cognitione in re que diligit amat vel appetit Patet in hoc quod in omni re secundum dionysium inveniunt amor naturalis Unus Boetius O felix hominum genus. Si vestros animos amor quo celum regitur regat Non est autem in celo materiali licet nec in rebus aliis anima contentibus cognitio. quibus pondere sui amoris impresso ab intelligentia prava non errante feruntur quo feruntur multo verius et certius quam sagitta moueatur ad signum ex impetu per iacentem impresso.

C c c

De elicitatione

Cōsideratio secūda

Stat hominē per amorem naturalē nō liberū ferri in deū non ex actuali cognitione que tales in ipso causet amorem. Sequitur ex p̄nti. Nō enī min⁹ est amor naturalis in aīa rōnali q̄ in rebus ceteris aīa carētib⁹ imo nō stat hominē esse sine pōdere naturalis hui⁹ amoris quo fertur in deū etiam si damnet̄ in inferno. Consurgit exinde vermis ille seuissimus quē consciētie remorsū appellamus. Unde verificatur de p̄pheta Non est pax impijs dicit dominus Et illud de damnatis. Vermis eorū non moritur. Penit̄ q̄ cum peccato nequit p̄pter hoc esse salus perfecta vel eterna. Hic amor est aduersarius noster s̄z legem carnis corrupte. cui per dilectionē liberā cōsentire nos ouenit dū sumus in via si nolumus tradi tortoribus in gehenna.

Tercia cōsideratio

Stare nō pōt q̄ amor etiā naturalis fiat aut māeat absq̄z omni cognitione cōiuncta vel separata. De separata q̄dē hoc certū est q̄ concurrat ad quēlibet amorē dū p̄ducit̄ et seruatur p̄mū cognoscens quod est deus. Ceterū potētia q̄libz cōgnoscitiua rationalis nō min⁹ potest exui a sua cognitione naturali q̄ a suo amore. Propt̄ea manēt semp

Physice

et iungunt̄ in eadē natura cōgnoscēte amor et cōgnitio naturalis. Atq̄ aut̄ possz esse potētia cōgnoscitiua que nō esset quōlibet appetitiua. puta q̄ nō. q̄a nulla res p̄t esse que nō appetat bonū. est enim bonū quod omnia appetūt. Vellēt aliqui fortassis ecōuerso similiter dicere q̄ non est appetitus sine cōgnitione qualicūq̄ licet imperfecta valde. que est tanq̄ aliqua naturalis impressio cōsequēs ad p̄maz causā efficientē exemplantē et finientē. Sed iste modus nō recipitur cōiter sicut nec ponit̄ in rebus nō cōgnitiuis delectatio. de qua magis videret̄ q̄q̄ ab aliq̄bus philosophantiū vtrūq̄ positū videatur. cōformiter ad vsum cōm. quo dicim⁹ p̄atum ridere vel gaudē dū floret et florescit et vernat. Beatus est qui libere amorē suū cōformat isti naturali. quia si duo cōsentiant fiet ip̄is a patre quicq̄ petierint. Quippe non petent nisi deum vel cōforme deo simul et nature p̄mitus institute.

Quarta cōsideratio

Stat hominē ferri in deū per amorem liberū supnaturaliter infusum vel cōseruatū. nulla in ipso cognitione libera cōcomitāte vel p̄uia resp̄ctu illius amoris. Constat enim q̄ amorē libere elicatum ab homine posset deus cōseruare destructo om̄is cōgnitiōis actu. quo posito

theologie

diligeret homo deū tūc intellētia/
liter non cognitū saltē cognitōne
que sit actus scđus elicitus quod
dicit̄ p̄t̄ immediate nōta de cogni
tione pure naturali que est p̄mus
actus essētiālis aīe imo nō est nisi
aīa p̄pter qđ ab ip̄a separari non
potest ip̄a stante ac perinde noīa/
tur endelechia. Similit̄ diceretur
si deus per se immediate causaret
actū amoris liberum in volūtate
nō concurrēte intellectu vt intel
ctus est. iuxta positionē quorūdā
dicentū qđ actus bñficos in p̄ria
p̄oucit solus deus

Quinta cōsideratio

Stat dicitas eoz q̄ tradit̄
de theologia mystica qđ
cōsistat in amore solo. 7 qđ
amor ille supnaturalit̄ inspiretur
illi qui occupāt sapiam Spectat
hec ad potentīā dei put ex p̄cedē
ti cōstat Spectat 7 ad ip̄ius sapiē
tiam atq; bonitatē vt apientibus
os mētis inspiret sp̄m āozis. neq;
neget mūdis corde osculū postu
latū h̄ p̄ueniat etiā in bñdictiōib;
dulcedis desiderū paupm qui cū
daniele sūt vtri desiderioz Statiet
insup puulos suos et̄na sapia ab
vberib; solationis sue tanq; pia
m̄. cui; vbera nō sugit qui nō ve
raciter absq; fictione se cōstituerit
vt puulū sub ea iux̄ s̄iam xp̄i qui
siml̄ est sp̄sus et sponsa. p̄ et m̄
amic; et amica. qm̄ amor sp̄ualis
sexum nescit Pōt deniq; tota fere

CCCCXXIIII

sc̄ptura deduci ad hūc sēsū Atueo
nihil ad p̄bantes. sup B astuou
p̄ deuotis miraculo Propt̄ea d̄r
hec sapientia mystica appropriate
xp̄ianoꝝ esse tam a dionysio q̄ a
ceteris Et ita cōtrouersia vel du
bietas om̄is cessat in hac pte qm̄
stat apicez mētis in deū ferri sine
cognitione actuali p̄uia vel cōco
mitante. sic accipiendo qđ cognitō
nō causat amorē illū supinfusum
nec oportz vt comitē ip̄m distīn
guendo cognitionē apprehensiuā
vel declaratiuā ab expimētatiua
affectuali

Sexta cōsideratio

Stat vt amorē supinfusuz
comitē actualis cognitio
qua peipit̄ intelligibiliter
amor ille. hoc est qua iudicat aīa
se amare et in deo delectari imoz
ignote ignotis per amozē iungi
Pro cuius intelligentia memozet̄
illud de canticis. Auerte oculos
tuos a me q̄a ip̄i me auolare fece
rūt Vbi colligit̄ qđ duo sūt oculi
aīe rōnalis. vnus spectās ad cog
nitiuā potentīā alter ad affectiuā
Ille scđus proprie dicitur oculus
amoris vel oculus sp̄se. De quo
et in eisde cāticis Vulnerasti cor
meū in vno oculoꝝ tuoꝝ Estingit̄
aūt qđ dū anima fert̄ in dilectuz p
oculū amoris si temptet intelligē
t̄o sit illud qđ diligit̄ euolat dile
ctio. ac p̄inde dicit̄ euolare discus

De Elucidatione

Nihilominus est aliter possibile quod dilectio maneat et cognitio simul talis dilectionis ad tempus persistat. Alii enim non potuissent tradi vel scribi quicunque notitia de theologia mystica ut quod illa est coniunctio amorosa dilecti cum dilecta. quod exuperat omnem sensum. quod vulnerat quod coniungit ignotis ignote tanquam in diuina caligine cum similibus multis

Septima consideratio

Quod quod amor homini superius infusus maneat absque charitate sicut prophetia. sic fides et spes et alia carismata. Propterea talis amor non est signum infallibile gratie gratum facientis. Consonat his comitis schola doctorum quod nemo scit se charitate habere iuxta illud. Nemo scit an amore an odio dignus sit quibus istud intelligi videatur de amore predestinationis et odio reprobationis. Valet haec consideratio pro laude charitatis. et ut qui gloriantur per mysteriorum cognitionem in domino gloriarentur. Si nouero inquit apostolus mysteria omnia. inter que est plane mystica theologia. nihil scio. Veritas est quod sicut de donis et beatitudinibus sic de sapientia mystica loquitur aliqui doctores notatque hugo de Balua. prout includit charitatem. Propterea dicit quod haec sapientia excellentius donum est quam sola gratia gratum reddens. Nimirum quia et gratia est gratificans et sapientia saporis fera et delectans.

mystice

Octava consideratio

Quod dilectionem liberam et elicita naturaliter poni in apice mentis que dicitur ab aliquibus sinderesis absque hoc quod mens se actualiter iudicet aliquo diligere quibus ista dilectio cognitionem imitatur et sequitur. Concederet ista philosophi naturales ac proinde multa saluarerit absque miraculo super his que de mystica theologia traduntur a catholicis. Studuimus in duobus opusculis de mystica theologia prout compositis per multas considerationes et industrias ista determinare velut ad comites intelligentiam et prophetiam deducetes hanc sapientiam. non quod secludere vellemus diuinos et supernaturales influxus. absit haec pelagiana temeritas. sed consone loqui volumus philosophis et scholasticis theologis. talia que non abhorrent a suis traditionibus et scholis. etsi effectum est quicunque ex parte iudicium sit legentium et gloria deo. si vero neque quibus ignosce tu deus et tui. Denique tota ratio considerationis prout consistit in hoc quod dicit philosophus de vehementer habitatis quod in suis actionibus non deliberant. aut saltem ita se habent quod se deliberare non iudicant. Agit enim ars perfecta non nature sicut ostendunt omnes artifices etiam mechanici circa exteriora laborantes. textores cythariste scriptores etc. Quanto amplius hoc agere potest in ad omni-

bus immanentibus vel intrinsicis Nam et sepe multa cogitamus multa diligimus sub omni facilitate que nec cogitare nec diligere iudicamus. Precedit nihilominus et comitatur naturaliter in omni dilectione presertim elicita et meritoria cognitio dilectionem. etsi non cognitio reflexa. tamen recta. hec est traditio omnium tam philosophorum quam theologorum et moralium cum experientia dicentium per vocem augustini. Inuisa diligere possumus incognita nequaquam.

Nonā cōsideratio

Stat simplices ideotas per fidei spem et charitatem citius et sublimius peruenire ad theologiae mysticam. quam eruditos in theologia scholastica et discursiva. Sunt ad hoc multe rationes quarum aliquas notat sanctus thomas inquirens cur simplices sunt aliquando deuotiores quam litterati. Itaque fides talium minus est inquietata per fantasias conrariarum opinionum quas nec audiunt nec cogitant. Sunt insuper humiliores quatalibet gratiam dat deus qui cum simplicibus graditur. omnium vero superbiorum et sublimium colla propria virtute cal

cauit. Preterea simplices habent aliquando curam de salute sua maiorem in timore et tremore.

Qualiter autem sit istis simplicibus imo et pueris ambulandum pro mystica sapientia tetigimus in opusculo quodam de simplicitate cordis via secunda. Dicebat vnus Ego per quadraginta annos et amplius versavi et reuersavi multa studendo legendo orando meditando in ocio temporis nullo. nihil inueni compendiosius efficacius ve ad consecutionem theologiae mystice. quam ut fiat spiritus et anima sub deo tanquam paruulus et paruula iuxta metaphoram antedictam ubi mendicitas spiritualis locum habet precipuum. cum fide simplici quod deus puer natus est nobis et paruulus datus est nobis.

Item cuius clamor triplex reperitur vox absque raucedinis simulato litica. ubi rhetorica viget docentis proprios quam docemur. erudimur. gica pro. aliter in moralibus atque popularibus in loquendo. modos insuper. Poradequiores intellectus ad intellectionem a quibusdam nominatim regis speculatis scientiis ad quas obfuit aut utraque logica huiusmodi suasorum. aliter iudicandum est et requirit intellectum practicum spectat sermo cuius huiusmodi vim vocis aut proprietatis moralibus politicis et aliis dum quare. de veritate proponis ancillam seruit et amniculum. affert seu practicum intellectum. Dica

De Elucidatione
Decima cōsideratio

Pat concordia
theologozū de theolo
gia mystica loquentiū. premis
s consideratiōibus sicut arbitra
mur attentis **C**uz pilosophis
autem fide carentibus nequit
esse conuentio in hac parte **R**a
tio quia nolūt credere vt intel
ligant. incedentes crassa cerui
ce et erecto collo nolentes cap
tiuare omnē intellectum neque
voluntatem in obsequiū chzisti
Quāobrem verissime enūciatū
est. qd hec est pprie propria sa
pientia chzistianozū. tanquam
fons signatus. cui non cōmuni
cat alienus. quoniam carnalis
hōmo non percipit ea que dei
sunt **S**tulticia est enim illi. dum
fit ei chzistus petra scandali ⁊
signum cui contradicitur. dum
nō intrat per hostia vt pascua
inueniat. maxime quia nō vult
māducare panes de celo verū.
nec bibere vinum germinans
virgines **P**er citus tamē sacre
cōmunionis frequentationē su
per omnia fit homo deuotus ⁊
habilis ad theologiā mysticā.
si vitam et mores huic salutife
ro sacramento conformare nō
omittat prout alibi sub cōside
ratione multiplici notatū est

mystice theologie.

Undecima cōsideratio

Nare nequit vt
theologia mystica sit
in hominis mente sine qua scun
qz dei cognitione **F**uerunt qui
dicerent nihil nos cognoscere
de deo nisi per abnegationem.
Contra quos est cum ratione
et auctoritate articulus parisi⁹
condemnatus **S**ed aliunde de
ducitur cōsideratio presens no
tando qd omnis apprehensio
motō intellectualis siue de deo
vel de alijs dici potest cognitō
imo et visio per illum loquēdi
modū quo vtimur sensibus ex
terioribus. vbi omnis sensatio
visio nominatur. vt dicim⁹ vi
de qualiter hoc sapit hoc olet.
sonat suaue est leuit. **S**ed ma
teria de his sensibus in intelle
ctu pportionatur existentibus
latior qz vt differatur pro pres
enti **S**ic enī vocant **A**risto. et
Basilus intellectū sensum **S**ic
cōis vsus dicit de bñ iudicāte
Iste bñ sentit. iste clare videt in
matēia **S**ic gregori⁹ in omelia
Amor inqt ipse cognitio est **E**t
vē sic est sū tactū gustū ⁊ olfa

theologie

ctum spirituales. imo tantū potior
pceptibilior et purior est cognitō
quāto intimior circa deū qualiter
ipm tangunt gustant et olfaciunt
mystice theologisantes. nō audi/
tores tantū sed inspectores sed fa/
ctores **D**onatur exemplū paruu/
li super matrē suam dum sugit et
amplexatur eaz. qui plerūq; nihil
videt nihil audit aut saltem nō iu/
dicat se videre vel audire quicq;
totus in lactatione vñ delectatio
dicta est occupat^r. Tūc nihil cog/
noscit sub quacūq; ratōne reflexa
etiā q; lac sit dulce vel bonum vel
ens vel nō ens. sed tūmō lactan/
dū se vberib^r impmit. Et mulcebrl.
quedā opatio experimentatiua nō
reflexa nec declaratiua nec enun/
ciatiua **F**elix puer ille etiāsi centū
sit ānoz sub sapia matre sua q̄lis
erat magnific^r rex ille dauid par/
uulus in oculis suis et virilior ce/
teris ante deum **f**undemus super
hanc similitudinē sensuū spūalium
ad corporales. similitudinē altam
pro theologie mystice cognitione
cōuenientē **C**onstituamus duos
homines coram oculis nostre cō/
siderationis quoz vñ vnus sit acu/
tissimus in duplici sensu visus et au/
ditus sed habeat hebetatos peni/
tus et obtusos tres alios sensus q̄
sunt olfactus gustus et tactus **C**ō/
stituatur alter qui cecus sit et sur/
dus. sed habeat expeditos alios
et viuaces olfactū gustuz et tactū
Constat q; iste scōus poterit ma/

CCCCxxij.

iores expiri delectationes sensua/
les q̄ primus **C**oncedemus ex
ista similitudine q; p̄bi vel theolo/
gi litterati vigent in visu et auditu
spiritualibus. sed euenit multis q;
tribus alijs careant sensibus vel
impeditos vel obtusos p̄sus ha/
bent. **P**rouenit ecōtra de simplici/
bus illitteratis q; velut ceci et sur/
di sūt ad p̄bie scholastice pceptō
nem qui ceteris sensibus vigent in
spiritualiū olfactu gustu et tactu
Nullus ergo mirabitur ista confi/
derans si simplices illitterati ceci
et surdi nisi quantū fides insonat
oblectantur in deo quez desiderā/
do et amando olfaciunt gustant
et amplexando tangunt **H**aben/
tes per vite puritatē et simplicita/
tem sensus istos purgatos atque
reformatos. dum in alijs male vi/
uentibus penitus stupidi sūt nec
percipiūt ea que de diuinis suau/
ter redolent sapiunt et mulcēt q̄/
uis videant et audiant **E**xemplū
simile de canibus venaticis respe/
ctū non venaticozū posset induci
Reducūtur insuper isti quinq; sen/
sus ad duos oculos qui sūt intel/
lectus et voluntas cognitiōis scz
et amoris **V**isus eniz et auditus
per appropriatiōz magis spectāt
ad intelligentiam. ceteri tres ad
affectum vel amorē.

**De Elucidatione
Cōsideratio. 49.**

Stant simul affe-
ctualis cognitio theolo-
gie mystice et alter modus contem-
plationis qui dicitur pure et liquide
veritatis diuine Sunt diuersi tra-
ctatores de vtraque cōtemplatione
et varie quelibet figurat Affectua-
lis in maria sedente et in sponsa que
delictis affluit innixa taliter super
dilectum suum Intellectualis vero in
israel et rachel et in sponsa ascen-
dente sicut auroza luna et sol **S**z
oportet quod intelligentia feratur in
deum sine hic et nunc hoc est sine con-
tinuo et tempore. et ita sine cōmixtio-
ne fatasmatum hoc vero tate diffi-
cultatis esse dicit Aug⁹. cōsonas
platonem et sequacibus quod non nisi
in raptu quodammodo cōfusatio-
nis possit sincera veritas hec cog-
nosci. etiam a paucis et raro Que-
admodum non ita senserunt de theo-
logia mystica affectuali qui eam
assequibilem tradunt Possibilitatez
denique cōsiderationis huius sua-
dent ea que in paulo facta sunt et
in beatis cōplebuntur Sed apertior
psecutio non est opusculo presenti
necessaria. nec sue possibilis breui-
tati Denique distribuit unicuique de-
us mysteria sua prout vult qui ho-
dierna solennitate ascendens in altum
dedit dona in hominibus In cuius
cōmemoratione solennitatis hec
scripta sunt lugduni ad elucidatō

mystice theologie

nem scholasticaz mystice theolo-
gie consistentis in amore

Per **Jobez Gerson** Cancellarium
Parisiensem. Anno. M. cccc. xxxij.
Prima Junij.

**Volumē primū tracta-
tuū et librorū venerandi viri dñi
Jobis de Gersono** sacraz līrarū
interpretis veracissimi. doctoris
que consolatorij per me **Johannē
Koelhoeff** de **Lubeck** Colonie
ciuem accuratissime impressū āno
gratie. M. cccc. lxxxij. in vigilia vz
bani pape feliciter finit.

...

